ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 15.12.2022
COM(2022) 719 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τις στατιστικές που καταρτίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2150/2002 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την ποιότητά τους

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

σχετικά με τις στατιστικές που καταρτίζονται σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2150/2002 για τις στατιστικές των αποβλήτων και την ποιότητά τους

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2150/2002 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2002, για τις στατιστικές των αποβλήτων[1] («κανονισμός») θεσπίζει πλαίσιο για την παραγωγή στατιστικών για τα απόβλητα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το άρθρο 8 παράγραφος 1 του κανονισμού ορίζει ότι η Επιτροπή υποβάλλει ανά τρία έτη έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (πλην της πρώτης έκθεσης, η οποία έπρεπε να υποβληθεί εντός πέντε ετών από την έναρξη ισχύος του κανονισμού). Οι προηγούμενες εκθέσεις δημοσιεύτηκαν το 2008[2], το 2011[3], το 2014[4], το 2016[5] και το 2020[6].

Η παρούσα έκθεση αναφέρεται στην ποιότητα των δεδομένων για τα απόβλητα που παρήχθησαν και υποβλήθηκαν σε επεξεργασία το 2018, για τα οποία η συλλογή δεδομένων πραγματοποιήθηκε το 2020. Κατά τον χρόνο σύνταξης του παρόντος εγγράφου, τα αποτελέσματα της συλλογής δεδομένων για το 2022 δεν είναι ακόμη διαθέσιμα. Σύμφωνα με τον κανονισμό, τα δεδομένα πρέπει να συλλέγονται ανά διετία, σε ζυγά έτη, και αφορούν:

- παραγωγή αποβλήτων,
- επεξεργασία αποβλήτων, και
- μονάδες επεξεργασίας αποβλήτων οι οποίες αναλύονται σε επίπεδο NUTS 2.

2. ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΤΩΝ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ

Ο κανονισμός καθορίζει τα στατιστικά δεδομένα που πρέπει να υποβάλλουν τα κράτη μέλη και την ποιότητα που απαιτείται για τα εν λόγω δεδομένα. Οι ορισμοί παρατίθενται στην οδηγία 2008/98/ΕΚ για τα απόβλητα (οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα)[7]. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν σχετικά με τη συγκεκριμένη μέθοδο που θα χρησιμοποιήσουν για την κατάρτιση των στατιστικών για τα απόβλητα. Ως εκ τούτου, μπορούν να χρησιμοποιούν τα υφιστάμενα συστήματα συλλογής δεδομένων, γεγονός που ελαχιστοποιεί τον διοικητικό φόρτο που συνεπάγεται η συμμόρφωση με τον κανονισμό. Ο κανονισμός παρέχει

[1] ΕΕ L 332 της 9.12.2002, σ. 1.
[2] COM(2008) 355 τελικό της 13.6.2008.
[3] COM(2011) 131 τελικό της 17.3.2011.
[4] COM(2014) 79 final της 14.2.2014.
[5] COM(2016) 701 final της 3.11.2016.
[6] COM(2020) 54 final της 14.2.2020.
[7] ΕΕ L 312 της 22.11.2008, σ. 3.

πρωτογενείς στατιστικές, ήτοι δεδομένα που συλλέγονται απευθείας ή μέσω διοικητικών πηγών, αλλά δεν προέρχονται από άλλες στατιστικές.

Ο κανονισμός (παράρτημα Ι, τμήμα 7) απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλλουν έκθεση ποιότητας μαζί με τα δεδομένα. Στις εν λόγω εκθέσεις, τα κράτη μέλη πρέπει να αναφέρονται σε ποιοτικά στοιχεία που χρησιμοποιούνται συνήθως στο ευρωπαϊκό στατιστικό σύστημα[8] και τα οποία καθορίζονται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1445/2005 της Επιτροπής σχετικά με την ποιότητα των στατιστικών των αποβλήτων[9].

Ο κανονισμός έχει τροποποιηθεί αρκετές φορές μετά την έκδοσή του. Τον Σεπτέμβριο του 2010 έγινε τεχνική επικαιροποίηση με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 849/2010 της Επιτροπής[10], κυρίως για την εισαγωγή αλλαγής στην ταξινόμηση των ροών αποβλήτων (ΕΚΑ-Στατ.) και για την οριοθέτηση των εργασιών ανάκτησης «ανακύκλωση» και «επίχωση».

Το 2018 η οδηγία (ΕΕ) 2018/851 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τροποποίησε την οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα και όρισε ως προθεσμία την 5η Ιουλίου 2020 για τη μεταφορά του περιεχομένου της στην εθνική νομοθεσία. Η εν λόγω τροποποίηση δεν έχει αντίκτυπο στη συλλογή δεδομένων για τις στατιστικές αποβλήτων που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση.

Οι στατιστικές για θέματα πολιτικής, όπως η κυκλική οικονομία, χρησιμοποιούν δεδομένα που συλλέγονται σύμφωνα με τον κανονισμό ως εισροή. Τον Μάρτιο του 2020 η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δράσης της για την κυκλική οικονομία[11], το οποίο περιλαμβάνει μέτρα για την παρακολούθηση της προόδου της ΕΕ προς μια κυκλική οικονομία. Για τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή έχει αναπτύξει ένα πλαίσιο παρακολούθησης με 10 δείκτες, το οποίο παρέχει στους αρμόδιους χάραξης πολιτικής και στο κοινό εύκολη πρόσβαση στα σχετικά δεδομένα. Η Επιτροπή (Eurostat) δημοσιεύει και διατηρεί αυτό το πλαίσιο παρακολούθησης[12]. Οι δείκτες του πλαισίου για την *παραγωγή αποβλήτων, τα απόβλητα τροφίμων, το ποσοστό ανακύκλωσης, τις ειδικές ροές αποβλήτων* και το *ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών* βασίζονται πλήρως ή εν μέρει στα δεδομένα που συλλέγονται βάσει του κανονισμού.

Τα δεδομένα που βασίζονται στον κανονισμό χρησιμοποιούνται επίσης για την παρακολούθηση της προόδου της ΕΕ ως προς την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Η Επιτροπή (Eurostat) εκδίδει κάθε χρόνο έκθεση συνοδευόμενη από ένα ηλεκτρονικό πακέτο πληροφοριών[13]. Οι δείκτες για το *ποσοστό κυκλικής χρήσης υλικών* και την *παραγωγή αποβλήτων, εξαιρουμένων των μείζονων ορυκτών αποβλήτων* του στόχου ΣΒΑ 12, χρησιμοποιούνται για την παρούσα υποβολή εκθέσεων.

---

8 Ιστοσελίδα της Eurostat για τις εκθέσεις ποιότητας: https://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/overview.

9 ΕΕ L 229 της 6.9.2005, σ. 6.

10 ΕΕ L 253 της 28.9.2010, σ. 2.

11 https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/index_en.htm

12 https://ec.europa.eu/eurostat/web/circular-economy/indicators

13 https://ec.europa.eu/eurostat/web/sdi

3. ΈΓΚΑΙΡΗ ΚΑΙ ΕΜΠΡΟΘΕΣΜΗ ΥΠΟΒΟΛΗ

Παραλαβή δεδομένων

Τα δεδομένα και οι εκθέσεις για την ποιότητα πρέπει να υποβάλλονται στην Επιτροπή (Eurostat) ανά διετία εντός 18 μηνών από το πέρας του έτους αναφοράς[14].

Η τήρηση της προθεσμίας υποβολής της έκθεσης για τη συλλογή δεδομένων του έτους αναφοράς 2018 δεν έχει μεταβληθεί σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη. Συνολικά 22 κράτη μέλη και μία χώρα ΕΖΕΣ υπέβαλαν εμπρόθεσμα έκθεση για τα πλήρη σύνολα δεδομένων και εκθέσεις ποιότητας. Τρία κράτη μέλη υπέβαλαν ορισμένα από τα δεδομένα τους λιγότερο από ένα μήνα μετά τη λήξη της προθεσμίας. Δύο κράτη μέλη και δύο χώρες ΕΖΕΣ υπέβαλαν τόσο δεδομένα όσο και εκθέσεις ποιότητας πάνω από ένα μήνα μετά τη λήξη της προθεσμίας. Μία χώρα ΕΖΕΣ υπέβαλε σύνολα δεδομένων πάνω από έξι μήνες μετά την προθεσμία.

Έξι χώρες των Δυτικών Βαλκανίων υπέβαλαν επίσης δεδομένα, σε εθελοντική βάση. Δύο από αυτές υπέβαλαν εμπρόθεσμα τα πλήρη σύνολα δεδομένων και τις εκθέσεις ποιότητας, και μία υπέβαλε εμπρόθεσμα δεδομένα σχετικά με την παραγωγή και την επεξεργασία αποβλήτων. Οι άλλες τρεις χώρες υπέβαλαν δεδομένα μόνο για την παραγωγή αποβλήτων, περισσότερο από δύο μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας.

Η Επιτροπή (Eurostat) λαμβάνει μέτρα για να προτρέψει τα κράτη μέλη να επανεξετάσουν τις διαδικασίες τους στη στατιστική παραγωγή και να παρέχουν δεδομένα καλής ποιότητας εντός των καθορισμένων προθεσμιών. Ζητήθηκε από τα σχετικά κράτη μέλη να εξηγήσουν τους λόγους για τους οποίους τα δεδομένα υποβλήθηκαν καθυστερημένα. Για το 2020 (στοιχεία αναφοράς του 2018), φαίνεται ότι η εξαιρετικά καθυστερημένη υποβολή των δεδομένων οφειλόταν κυρίως στη σοβαρή διαταραχή των στατιστικών δραστηριοτήτων που προκλήθηκε από την πανδημία COVID-19.

Δημοσίευση

Η Επιτροπή (Eurostat) επικύρωσε τα δεδομένα παραγωγής και επεξεργασίας αποβλήτων που υπέβαλαν τα κράτη μέλη και δημοσίευσε τα αποτελέσματα για το έτος αναφοράς 2018 στις 14 Σεπτεμβρίου 2020 στη διαδικτυακή βάση δεδομένων της Eurostat[15]. Τα δεδομένα σχετικά με τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων ανά περιφέρεια δημοσιεύτηκαν δύο ημέρες αργότερα, στις 16 Σεπτεμβρίου 2020. Τα σύνολα δεδομένων συνοδεύονταν από διαδικτυακά άρθρα στον ιστότοπο Statistics Explained και από άλλα προϊόντα διάδοσης.

---

14 Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 2150/2002, τμήμα 7 παράγραφος 2 των παραρτημάτων I και II.

15 https://ec.europa.eu/eurostat/data/database

4. ΠΛΗΡΟΤΗΤΑ

Ο αριθμός των τιμών που δεν αναφέρθηκαν στα ερωτηματολόγια, καθώς και ο αριθμός των κρατών μελών και των χωρών της ΕΖΕΣ που δεν απάντησαν εν μέρει σχετικά με τα δεδομένα για την παραγωγή αποβλήτων, μειώθηκαν σημαντικά μεταξύ των ετών αναφοράς 2010 και 2018. Για το έτος αναφοράς 2010, οκτώ χώρες ανέφεραν ελλείπουσες τιμές, αλλά ο αριθμός αυτός μειώθηκε σε μόλις μία χώρα για το έτος αναφοράς 2018. Ο συνολικός αριθμός των ελλειπουσών τιμών μειώθηκε από 1 668 το έτος αναφοράς 2010 σε μόλις μία το έτος αναφοράς 2018.

Παρόμοια βελτίωση παρατηρείται και όσον αφορά τα δεδομένα για την επεξεργασία των αποβλήτων. Μόνο έξι ελλείπουσες τιμές επεξεργασίας αποβλήτων αναφέρθηκαν για το έτος αναφοράς 2018 σε σύγκριση με τις 263 ελλείπουσες τιμές για το έτος αναφοράς 2010.

Ορισμένες χώρες αναφέρουν εμπιστευτικά δεδομένα, τα οποία δεν πρέπει να δημοσιεύονται από την Επιτροπή (Eurostat). Η υποβολή αυτών των δεδομένων ενεργοποιεί πρόσθετη δευτερογενή μεταχείριση εμπιστευτικότητας, δηλαδή δεν δημοσιεύονται περαιτέρω δεδομένα για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο οποιοσδήποτε χρήστης να αντλήσει ή να συναγάγει τα εμπιστευτικά εθνικά δεδομένα. Για να μειωθεί το ποσοστό των δεδομένων που δεν μπορούν να δημοσιευθούν λόγω δευτερεύουσας εμπιστευτικότητας, η Επιτροπή (Eurostat) διέκοψε τη δημοσίευση ορισμένων στατιστικών συγκεντρωτικών μεγεθών, όπως για τα ζωικά και φυτικά απόβλητα.

5. ΕΠΙΚΥΡΩΣΗ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ (EUROSTAT)

Η Επιτροπή (Eurostat) συνεχίζει να βελτιώνει και να τελειοποιεί το σύστημα ελέγχου της ποιότητας των δεδομένων και να επικαιροποιεί τα έγγραφα καθοδήγησης μεθοδολογίας για τα κράτη μέλη. Τα τελευταία είναι διαθέσιμα στον ιστότοπο της Eurostat.

Από την πρώτη συλλογή δεδομένων βάση του κανονισμού το 2004, η Επιτροπή (Eurostat) θέσπισε ένα αποτελεσματικό σύστημα ποιοτικού ελέγχου δύο σταδίων για τον έλεγχο των δεδομένων που λαμβάνει από τα κράτη μέλη.

Σε ένα πρώτο στάδιο, η Επιτροπή (Eurostat) διενεργεί εντός δύο μηνών ταχεία αξιολόγηση των υποβληθέντων δεδομένων και των εκθέσεων ποιότητας. Στο στάδιο αυτό, η επικύρωση δεδομένων επικεντρώνεται κυρίως στην εσωτερική συνοχή των νέων δεδομένων και στην εξέλιξη με την πάροδο του χρόνου. Η ανάλυση γίνεται σε ιδιαίτερα συγκεντρωτικό επίπεδο και αποσκοπεί να ανιχνεύσει σημαντικές διακοπές της χρονολογικής σειράς και να επιβεβαιώσει την καταλληλότητα των δεδομένων για δημοσίευση. Στη συνέχεια, η Επιτροπή (Eurostat) αποστέλλει στα κράτη μέλη χωριστές εκθέσεις αξιολόγησης. Οι εν λόγω εκθέσεις αξιολόγησης μπορούν να ζητούν εξηγήσεις και/ή αναθεωρήσεις των δεδομένων, ανάλογα με την περίπτωση. Η Επιτροπή (Eurostat) δημοσιεύει τα επικυρωμένα δεδομένα.

Το δεύτερο στάδιο είναι μια ενδελεχής αξιολόγηση με σκοπό την επικύρωση. Αυτή η αξιολόγηση αναλύει τα δεδομένα σε πιο λεπτομερές επίπεδο (π.χ. ανά οικονομικό τομέα και ανά κατηγορία αποβλήτων) και συγκρίνει πρότυπα και εξελίξεις μεταξύ των χωρών. Σκοπός αυτής της διεξοδικής επικύρωσης δεν είναι μόνο να εντοπιστούν ανακολουθίες, αλλά και να βελτιωθεί μακροπρόθεσμα η ποιότητα των δεδομένων. Οι έλεγχοι επικύρωσης περιλαμβάνουν:

- ενδοκρατικές συγκρίσεις παραγωγής αποβλήτων ανά οικονομική δραστηριότητα με τιμές από προηγούμενα έτη·
- διακρατικές συγκρίσεις των δεδομένων για κάθε οικονομική δραστηριότητα·
- ενδοκρατική σύγκριση των παραγόμενων αποβλήτων και των αποβλήτων που υφίστανται επεξεργασία για κάθε κατηγορία αποβλήτων·
- διασταυρωμένους ελέγχους με δεδομένα αποβλήτων από άλλες υποχρεώσεις υποβολής δεδομένων, όπως π.χ. παρακολούθηση της συμμόρφωσης βάσει άλλης νομοθεσίας σχετικά με απόβλητα.

Τα αποτελέσματα ελέγχονται σε σχέση με: i) τις εκθέσεις ποιότητας των χωρών· ii) την ανατροφοδότηση από το πρώτο στάδιο αξιολόγησης· και iii) κάθε άλλο διαθέσιμο έγγραφο, όπως για παράδειγμα τεκμηρίωση από εκθέσεις προηγούμενων ετών. Στη συνέχεια, τα αποτελέσματα συζητούνται με το αναφέρον κράτος μέλος.

6. ΚΑΛΥΨΗ

Κάλυψη δεδομένων

Τα κράτη μέλη πρέπει να καταρτίζουν στατιστικές σχετικά με την παραγωγή αποβλήτων για όλους τους οικονομικούς τομείς και για τα νοικοκυριά. Οι στατιστικές αυτές πρέπει να περιλαμβάνουν τα απόβλητα που προκύπτουν από εργασίες ανάκτησης και διάθεσης, τα οποία είναι επίσης γνωστά ως δευτερογενή απόβλητα. Πρέπει επίσης να καλύπτουν τα απόβλητα από μικρές επιχειρήσεις (κάτω των 10 εργαζομένων), αν και, βάσει του άρθρου 3 παράγραφος 2 του κανονισμού, οι εν λόγω μικρές επιχειρήσεις θα πρέπει να εξαιρούνται από τις έρευνες όπου είναι δυνατόν, εκτός εάν συμβάλλουν σημαντικά στην παραγωγή αποβλήτων. Σε περίπτωση που οι μικρές επιχειρήσεις δεν ερευνώνται, τα δεδομένα είτε συλλέγονται από διοικητικές πηγές είτε καλύπτονται από εκτιμήσεις.

Πρέπει να καταρτίζονται στατιστικές για την επεξεργασία αποβλήτων και τις εγκαταστάσεις αποβλήτων για όλους τους φορείς εγκαταστάσεων επεξεργασίας. Ορισμένες μεγάλες επιχειρήσεις διαχειρίζονται δικές τους εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων και πρέπει επίσης να υποβάλλουν εκθέσεις.

Δύο σημαντικά ευρήματα της επικύρωσης των στατιστικών του έτους αναφοράς 2018 είναι τα εξής:

- Ορισμένα κράτη μέλη δεν είναι ακόμη σε θέση να υποβάλουν έκθεση σχετικά με την κατηγορία επεξεργασίας «επίχωση»[16] και αναφέρουν «ελλείπουσα τιμή». Ορισμένα χρησιμοποιούν την κατηγορία της επίχωσης για να αναφέρουν την απόρριψη σε χωματερή και, ως εκ τούτου, αναφέρουν δήθεν λιγότερους χώρους υγειονομικής ταφής και περισσότερη ανάκτηση. Το πρόβλημα αυτό εντοπίστηκε κατά την επικύρωση. Η Επιτροπή (Eurostat) παρότρυνε τα ενδιαφερόμενα κράτη μέλη να βελτιώσουν την κατάσταση αυτή προκειμένου να υποβάλουν πλήρως τα ορθά σύνολα δεδομένων.
- Για την κατηγορία αποβλήτων «υγειονομική περίθαλψη και βιολογικά απόβλητα», η διάκριση μεταξύ επικίνδυνων και μη επικίνδυνων αποβλήτων εξαρτάται από την εθνική νομοθεσία. Για παράδειγμα, τα ανθρώπινα λείψανα ή τα φάρμακα αντιμετωπίζονται διαφορετικά και οι διαφορές αυτές δεν μπορούν να εκτιμηθούν σωστά, γεγονός που δημιουργεί προβλήματα συγκρισιμότητας μεταξύ των κρατών μελών για τη συγκεκριμένη κατηγορία αποβλήτων.

Κατανομή ανά οικονομικό τομέα

Τα αποτελέσματα της επικύρωσης δείχνουν ότι ο προσδιορισμός του οικονομικού τομέα που παράγει τα απόβλητα θεωρείται επαρκώς ακριβής. Οι περιπτώσεις μη αξιόπιστης κατανομής είναι σπάνιες. Εντοπίζονται γενικά κατά την επικύρωση και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να εξηγούνται ή να διορθώνονται. Εξαίρεση αποτελεί η παραγωγή αποσυρμένων οχημάτων. Συχνά δεν διαγράφουν τα νοικοκυριά μόνα τους και οι μικρές επιχειρήσεις μόνες τους τα αποσυρμένα οχήματά τους, αλλά διαγράφονται από συνεργείο ή έμπορο αυτοκινήτων και, ως εκ τούτου, ταξινομούνται σε κατηγορία οικονομικής δραστηριότητας (τάξη της NACE αναθ. 2) διαφορετική από εκείνη του κατόχου του αυτοκινήτου. Το ζήτημα αυτό βελτιώνεται με πολύ αργούς ρυθμούς, καθώς τα περισσότερα κράτη μέλη βασίζονται σε διοικητικά δεδομένα για αποσυρμένα οχήματα.

Κατηγορίες αποβλήτων

Ο κανονισμός καθορίζει τις κατηγορίες αποβλήτων για τις οποίες πρέπει να υποβάλλονται δεδομένα στην Επιτροπή (Eurostat). Οι κατηγορίες ακολουθούν την ευρωπαϊκή ταξινόμηση αποβλήτων για τις στατιστικές[17] (ΕΚΑ-Στατ.). Ο κανονισμός δεν ορίζει ότι πρέπει να χρησιμοποιείται συγκεκριμένη ταξινόμηση για τη συλλογή δεδομένων σε εθνικό επίπεδο.

Τα περισσότερα κράτη μέλη συλλέγουν τα δεδομένα τους σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων[18], ο οποίος περιλαμβάνει 839 κατηγορίες αποβλήτων. Ο κανονισμός

---

16 Το άρθρο 3 σημείο 17α της οδηγίας 2008/98/ΕΚ, ορίζει την επίχωση ως «διαδικασία ανάκτησης κατά την οποία χρησιμοποιούνται κατάλληλα μη επικίνδυνα απόβλητα για σκοπούς αποκατάστασης σε χώρους όπου έχουν πραγματοποιηθεί εκσκαφές ή για λόγους μηχανικής στην αρχιτεκτονική τοπίου».

17 Τρέχουσα έκδοση ΕΚΑ-Στατ. Αναθ. 4, η οποία περιλαμβάνει 51 κατηγορίες, που ορίζονται με τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 849/2010 της Επιτροπής.

18 Θεσπίστηκε με την απόφαση 2000/532/ΕΚ της Επιτροπής, όπως τροποποιήθηκε τελευταία από την απόφαση 2014/955/ΕΕ της Επιτροπής. Η ευρωπαϊκή ταξινόμηση των αποβλήτων για τις στατιστικές (ΕΚΑ-Στατ.) γίνεται με βάση το υλικό των αποβλήτων. Ο ευρωπαϊκός κατάλογος αποβλήτων είναι

(ΕΕ) αριθ. 849/2010 της Επιτροπής[19] περιλαμβάνει πίνακα μετατροπής μεταξύ των κωδικών του ευρωπαϊκού καταλόγου αποβλήτων και της ταξινόμησης ΕΚΑ-Στατ. Η ευρεία χρήση αυτών των δύο ταξινομήσεων εξασφαλίζει υψηλό επίπεδο συγκρισιμότητας, τουλάχιστον στο συγκεντρωτικό επίπεδο που απαιτείται στον κανονισμό. Η Επιτροπή (Eurostat) θεωρεί ότι οι συνολικές επιπτώσεις των σφαλμάτων ταξινόμησης στην ακρίβεια των δεδομένων είναι μικρές. Εάν τα σφάλματα ταξινόμησης είχαν σημαντικές επιπτώσεις, θα εντοπίζονταν κατά την πρώτη επικύρωση και θα διορθώνονταν αμέσως. Ένα τέτοιο σφάλμα σημειώθηκε το 2014. Το 2016 και το 2018 δεν παρατηρήθηκαν τέτοιου είδους σφάλματα.

Η παραγωγή αποβλήτων στην ΕΕ υπερβαίνει την επεξεργασία αποβλήτων

Οι συνολικές ποσότητες παραγόμενων αποβλήτων και αποβλήτων που υποβάλλονται σε επεξεργασία διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών.

Η διαφορά μεταξύ της ποσότητας των παραγόμενων αποβλήτων στην ΕΕ και της ποσότητας των αποβλήτων που υποβλήθηκαν σε επεξεργασία είναι περίπου στους 200 εκατ. τόνους από το 2008. Αυτό αντιστοιχεί περίπου στο 10 % του συνόλου των παραγόμενων αποβλήτων. Το χάσμα παραμένει σταθερό από το 2008: στην ΕΕ παράγονται περισσότερα απόβλητα από όσα υποβάλλονται σε επεξεργασία. Μεταξύ των κατηγοριών αποβλήτων, η διαφορά είναι μεγαλύτερη για τη λυματολάσπη και τα υγρά απόβλητα από επεξεργασία αποβλήτων (περίπου 70 %) και χαμηλότερη (σχεδόν 0 %) για το χώμα.

Η διαφορά οφείλεται σε διάφορους λόγους:

- Τα απόβλητα δεν υποβάλλονται όλα σε επεξεργασία στη χώρα στην οποία παράχθηκαν. Δεν συλλέγονται δεδομένα για τις εισαγωγές και τις εξαγωγές αποβλήτων βάσει του κανονισμού και, ως εκ τούτου, οι διαφορές που προκύπτουν από τις εισαγωγές και τις εξαγωγές δεν μπορούν να προσδιοριστούν ποσοτικά με βάση τα δεδομένα του κανονισμού. Οι εκτιμήσεις με βάση δεδομένα για το εξωτερικό εμπόριο δείχνουν ότι το αποτέλεσμα αυτό εξηγεί περίπου το ένα πέμπτο της διαφοράς για το σύνολο της ΕΕ. Ανάλογα με τη χώρα, το αποτέλεσμα αυτό μπορεί να είναι υψηλότερο.
- Η περιεκτικότητα των αποβλήτων σε νερό παίζει επίσης ρόλο. Όλες οι κατηγορίες αποβλήτων εκτός από τη λυματολάσπη αναφέρονται σε κανονικό υγρό βάρος. Κατά τη διαδικασία της προεπεξεργασίας, όπως στις προπαρασκευαστικές εργασίες επεξεργασίας για διάθεση (επεξεργασία των υγρών αποβλήτων, π.χ. στραγγίσματα ή γαλακτώματα ελαίου/νερού) το βάρος του νερού χάνεται και τα απόβλητα εισέρχονται στην τελική επεξεργασία με σημαντική απώλεια βάρους.

πολύ πιο αναλυτικός από την ΕΚΑ-Στατ. και βασίζεται στο υλικό, τη χρήση του υλικού και την προέλευση των αποβλήτων.

19 ΕΕ L 253 της 28.9.2010, σ. 2.

- Ορισμένες λειτουργίες εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παραρτήματος ΙΙ του κανονισμού, όπως οι μονάδες συναποτέφρωσης που χρησιμοποιούν μόνο συγκεκριμένα απόβλητα βιομάζας ως καύσιμο.
- Δεν παράγονται και δεν υποβάλλονται σε επεξεργασία όλα τα απόβλητα κατά το ίδιο έτος. Απόβλητα που παράγονται κατά το έτος t μπορεί να υπόκεινται σε επεξεργασία το έτος t + 1. Υπάρχουν ημερολογιακές επιδράσεις τον Δεκέμβριο/Ιανουάριο και ορισμένα απόβλητα αποθηκεύονται προσωρινά.
- Η επεξεργασία των αποβλήτων μπορεί να δημιουργήσει νέες κατηγορίες αποβλήτων και, ως εκ τούτου, να προσθέσει παραγόμενα απόβλητα, π.χ. η τέφρα που προέρχεται από την αποτέφρωση αποβλήτων μπορεί επίσης να είναι απόβλητο. Προκειμένου να προσδιορίσει ποσοτικά αυτό το φαινόμενο, η Επιτροπή (Eurostat) υπολογίζει τα «δευτερογενή απόβλητα», ομαδοποιώντας τα απόβλητα που παράγονται από την επεξεργασία των αποβλήτων.
- Τα αποσυρμένα οχήματα ή ο απορριπτόμενος εξοπλισμός αναφέρονται έτσι μόνο στις στατιστικές για την παραγωγή αποβλήτων. Ένα όχημα αποτελείται από διάφορα υλικά, π.χ. μέταλλο και πλαστικό. Τα εν λόγω υλικά αναφέρονται τελικά στις στατιστικές για την επεξεργασία των αποβλήτων. Η επεξεργασία των αποβλήτων μετράται στο τέλος της αλυσίδας επεξεργασίας, δηλαδή μετά την απόρριψη και τη διαλογή. Ως εκ τούτου, τα οχήματα και ο αντίστοιχος εξοπλισμός αναφέρονται στις στατιστικές επεξεργασίας αποβλήτων μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις.

Συμπερασματικά, η διαφορά μεταξύ παραγωγής και επεξεργασίας αποβλήτων δεν είναι αποτέλεσμα της διαφορετικής ποιότητας των στατιστικών για τις δύο αυτές κατηγορίες. Αντίθετα, αντικατοπτρίζει διαφορές όσον αφορά τον σκοπό και τις έννοιες που χρησιμοποιούνται για τις κατηγορίες αυτές. Ωστόσο, ανάλογα με την τάξη αποβλήτων, η διαφορά θα πρέπει να είναι εντός ορισμένων ορίων. Σε περίπτωση υπέρβασης των ορίων αυτών, η Επιτροπή (Eurostat) θα ζητήσει εξηγήσεις από το σχετικό κράτος μέλος.

Από τη συλλογή δεδομένων του 2022 και μετά, η Eurostat επέκτεινε το ερωτηματολόγιο ώστε να συμπεριλάβει προαιρετικές κατηγορίες για τα κράτη μέλη, με σκοπό την αντιπαραβολή των δεδομένων της παραγωγής και επεξεργασίας αποβλήτων με τα δεδομένα για τις εισαγωγές/εξαγωγές αποβλήτων, τις απώλειες νερού των αποβλήτων κ.τ.λ. Η Eurostat προτίθεται να επικαιροποιήσει τις κατευθυντήριες γραμμές της προκειμένου να ζητήσει από τα κράτη μέλη να υποβάλουν τις εν λόγω πληροφορίες. Οι πρόσθετες κατηγορίες θα βελτιώσουν την ποιότητα των εκτιμήσεων και θα παράσχουν επίσης σχετικές πληροφορίες στο πλαίσιο της κυκλικής οικονομίας.

7. ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ

Διαχρονική συγκρισιμότητα

Οι εκθέσεις ποιότητας που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη είναι ένα χρήσιμο μέσο για την παρακολούθηση των μεθοδολογικών αλλαγών και των επιπτώσεών τους στη συγκρισιμότητα των δεδομένων. Οι εν λόγω εκθέσεις ποιότητας δείχνουν ότι σχεδόν όλα τα κράτη μέλη έχουν επιφέρει σημαντικές βελτιώσεις στις προσεγγίσεις τους όσον αφορά τις εθνικές στατιστικές των αποβλήτων από το 2004. Τα περισσότερα κράτη μέλη εξακολουθούν να βελτιώνουν: i) την ποιότητα των δεδομένων μέσω της συλλογής δεδομένων (π.χ. κάλυψη των κενών στα δεδομένα και βελτίωση της κάλυψης)· και ii) την αποτελεσματικότητα των μεθόδων τους.

Η βελτίωση της συλλογής δεδομένων με την πάροδο των ετών προκάλεσε διακοπές στη χρονολογική σειρά. Τα κράτη μέλη αναθεωρούν τα σύνολα δεδομένων των προηγούμενων ετών για τον περιορισμό των εν λόγω διακοπών και οι χρήστες ενημερώνονται σχετικά με αυτές τις αναθεωρήσεις. Η Επιτροπή (Eurostat) υπογραμμίζει τις διακοπές στη χρονολογική σειρά στα σύνολα δεδομένων που κοινοποιούνται.

Συγκρισιμότητα μεταξύ των χωρών

Η συγκρισιμότητα των δεδομένων μεταξύ των χωρών είναι υψηλή για τους περισσότερους τομείς και τύπους αποβλήτων, λόγω κοινών ορισμών και ταξινομήσεων. Ωστόσο, όπως αναφέρεται στο τμήμα 6, εξακολουθούν να προκύπτουν ορισμένα προβλήματα κατά τη σύγκριση των δεδομένων για τα επικίνδυνα απόβλητα στην κατηγορία αποβλήτων «απόβλητα από την υγειονομική περίθαλψη και βιολογικά απόβλητα» μεταξύ των χωρών, επειδή η «επικινδυνότητα» ορίζεται στην εθνική νομοθεσία. Η μεγαλύτερη κατηγορία αποβλήτων όσον αφορά το βάρος είναι τα ορυκτά απόβλητα, δεδομένου ότι αντιπροσωπεύουν κατά μέσο όρο τα δύο τρίτα των συνολικών αποβλήτων. Αυτό καθιστά δύσκολη τη σύγκριση των συνολικών αποβλήτων που παράγονται μεταξύ των χωρών. Για να αυξηθεί η συγκρισιμότητα, η Eurostat δημοσιεύει δεδομένα για τον δείκτη «Απόβλητα εκτός από τα μείζονα ορυκτά απόβλητα».

8. ΜΕΤΡΑ ΒΕΛΤΙΩΣΗΣ

Το 2022 αναθεωρήθηκε το εγχειρίδιο για τις στατιστικές των αποβλήτων, η προηγούμενη έκδοση του οποίου χρονολογείται από το 2013[20]. Η έκδοση του 2022[21] τέθηκε στη διάθεση των κρατών μελών για τη συλλογή δεδομένων που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2022. Το 2023 το εγχειρίδιο θα επικαιροποιηθεί σχετικά με τον τρόπο αντιπαραβολής της

[20] https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-13-015

[21] https://circabc.europa.eu/ui/group/b01d2930-990e-44fb-9121-a9a6b00a1283/library/7fbe72b2-edfe-471a-bdd1-303bf1b2eb7f/details

επεξεργασίας αποβλήτων και της παραγωγής αποβλήτων. Μόλις ολοκληρωθεί το βήμα αυτό, θα δημοσιευθεί το αναθεωρημένο εγχειρίδιο. Οι σημαντικότερες αναθεωρήσεις έως τον Μάρτιο του 2022 αφορούσαν:

- Πιθανές και απίθανες εργασίες επεξεργασίας ροών αποβλήτων. Η επικύρωση αποκαλύπτει μερικές φορές απίθανες επεξεργασίες, όπως επίχωση αποσυρμένων οχημάτων ή αποτέφρωση μετάλλων, οι οποίες πρέπει να διορθωθούν. Η αναθεώρηση θα επιταχύνει την επικύρωση και τη δημοσίευση των δεδομένων, καθώς θα μειώσει τον αριθμό των απαιτούμενων διορθώσεων.
- Κατανομή αποσυρμένων οχημάτων σε οικονομικές δραστηριότητες και νοικοκυριά.
- Υπολογισμός της ξηράς και υγρής ύλης.
- Ενσωμάτωση στο εγχειρίδιο ειδικών κριτηρίων αποχαρακτηρισμού αποβλήτων που θεσπίστηκαν για το γυαλί, τον σίδηρο, τον χάλυβα, τα απορρίμματα αλουμινίου και τα θραύσματα χαλκού.
- Ακριβέστερη οριοθέτηση της επίχωσης, της απόρριψης σε χωματερή και της μόνιμης αποθήκευσης.
- Ενσωμάτωση των νομικών αναθεωρήσεων μετά την τελευταία έκδοση (2010).

Οι περισσότερες από τις αναθεωρήσεις είχαν ήδη εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη. Συντάχθηκαν ως έγγραφα καθοδήγησης και στη συνέχεια συζητήθηκαν από την ομάδα εμπειρογνωμόνων της Eurostat για τις στατιστικές των αποβλήτων. Τα εν λόγω έγγραφα καθοδήγησης ενσωματώθηκαν στο αναθεωρημένο εγχειρίδιο, καθιστώντας διαθέσιμη όλη τη μεθοδολογία σε ένα ενιαίο έγγραφο.

9. ΚΟΣΤΟΣ ΚΑΙ ΦΟΡΤΟΣ

Τα κράτη μέλη στις εκθέσεις τους για την ποιότητα δείχνουν τη δέσμευση να διατηρήσουν τον φόρτο υποβολής δεδομένων για τις επιχειρήσεις σε όσο το δυνατόν χαμηλότερα επίπεδα. Αυτό αντικατοπτρίζεται στον αυξανόμενο αριθμό των χωρών που συλλέγουν πληροφορίες σχετικά με τον φόρτο υποβολής δεδομένων. Οι πληροφορίες συλλέγονται από τους απαντήσαντες μέσω ερωτηματολογίων ή καθορίζονται με ειδικές μελέτες. Τα μισά περίπου κράτη μέλη χρησιμοποιούν τα διοικητικά δεδομένα ως κύρια πηγή για τις στατιστικές των αποβλήτων και, ως εκ τούτου, αποφεύγουν την επιβάρυνση των παρόχων δεδομένων με πρόσθετα ερωτηματολόγια. Άλλες χώρες χρησιμοποιούν τα διοικητικά δεδομένα ως μία από πολλές πηγές δεδομένων. Οι μικρές εταιρείες απαλλάσσονται από τις έρευνες με διάφορους τρόπους[22].

[22] Η απαλλαγή μικρών εταιρειών από έρευνες αντιμετωπίζεται με διάφορους τρόπους. Ορισμένες χώρες καλύπτουν τις μικρές εταιρείες με δειγματοληπτικές έρευνες και υπολογίζουν τα αποτελέσματα κατά παρέκταση. Ωστόσο, οι περισσότερες χώρες εξαιρούν πλήρως τις μικρές εταιρείες σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού, το οποίο επιτρέπει την εξαίρεση επιχειρήσεων με λιγότερους από 10 εργαζομένους από τις έρευνες, εκτός εάν συμβάλλουν σημαντικά στην παραγωγή αποβλήτων. Εναλλακτικά, τα αριθμητικά στοιχεία μπορούν να παρεκταθούν με μοντέλα εκτιμήσεων που

Όλο και περισσότερα κράτη μέλη έχουν εφαρμόσει ή σχεδιάζουν να εφαρμόσουν συστήματα ηλεκτρονικής υποβολής δεδομένων. Στα συστήματα αυτά, τα απαιτούμενα δεδομένα βάσει της νομοθεσίας για τα απόβλητα προωθούνται αυτόματα από τις εγκαταστάσεις επεξεργασίας αποβλήτων στις εθνικές στατιστικές αρχές.

10. ΕΠΙΤΕΥΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Η πληρότητα των δεδομένων που υποβάλλονται από τα κράτη μέλη βελτιώνεται σταθερά με την πάροδο των ετών. Οι στατιστικές για τα απόβλητα έχουν επιτύχει υψηλό βαθμό συγκρισιμότητας μεταξύ των χωρών όσον αφορά τις κατηγορίες και τους τομείς αποβλήτων. Για τα κράτη μέλη και τις χώρες της ΕΖΕΣ έχει επιτευχθεί πλήρης κάλυψη των δεδομένων. Συνολικά, τα δεδομένα είναι καλής ποιότητας για όλα τα κράτη μέλη και τις χώρες της ΕΖΕΣ. Δύο χώρες των Δυτικών Βαλκανίων παρέχουν δεδομένα σε κατάλληλη ποιότητα, ενώ οι άλλες καλύπτουν την υστέρηση.

Η νομοθεσία για τα απόβλητα[23], που αναθεωρήθηκε στο σχέδιο δράσης για την κυκλική οικονομία, περιλαμβάνει ακριβέστερους κανόνες για τη μέτρηση των εργασιών επεξεργασίας αποβλήτων και ακριβέστερους ορισμούς. Η τροποποίηση της οδηγίας-πλαισίου για τα απόβλητα του 2018 αναμένεται να έχει περιορισμένο αντίκτυπο στη συλλογή δεδομένων για τα απόβλητα, η οποία βρίσκεται επί του παρόντος σε εξέλιξη για το έτος αναφοράς 2020:

- Το σημείο υπολογισμού για την τελική επεξεργασία των αποβλήτων ορίζεται με μεγαλύτερη ακρίβεια. Ωστόσο, η βελτίωση της ποιότητας των δεδομένων αναμένεται να είναι χαμηλή, δεδομένου ότι τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν ήδη εφαρμόσει αυτή την έννοια.

- Για το 2018, επτά χώρες ανέφεραν επίχωση επικίνδυνων αποβλήτων. Από τον Ιούλιο του 2020 και μετά, τα επικίνδυνα απόβλητα δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε εργασίες επίχωσης. Δεδομένου ότι η αλλαγή δεν εφαρμόζεται από την αρχή του έτους, για το έτος αναφοράς 2020 δεν θα είναι δυνατόν να ποσοτικοποιηθεί ο αντίκτυπος του τροποποιημένου ορισμού όσον αφορά το βάρος.

Η Επιτροπή (Eurostat) επικαιροποίησε το εγχειρίδιο για τις στατιστικές των αποβλήτων, ώστε να αντικατοπτρίζει αυτούς τους ακριβέστερους κανόνες και να ενσωματώνει κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με διάφορες ροές αποβλήτων. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές έχουν ήδη εφαρμοστεί από τα κράτη μέλη και, ως εκ τούτου, σκοπός της επικαιροποίησης του εγχειριδίου είναι η συγκέντρωση των κανόνων σε ένα έγγραφο. Η

βασίζονται σε παράγοντες αναγωγής. Οι επιμέρους χώρες έχουν θεσπίσει διαφορετικά κατώτατα όρια εξαίρεσης, τα οποία καθορίζονται συνήθως με βάση τον αριθμό των εργαζομένων ή την ποσότητα των αποβλήτων που παράγονται ετησίως. Μερικές χώρες συνδυάζουν τα δύο κριτήρια, για να εξασφαλίσουν ότι η συλλογή δεδομένων καλύπτει ακόμη και τις μικρές εταιρείες, όταν αυτές υπερβαίνουν το καθορισμένο κατώτατο όριο παραγωγής αποβλήτων.

23 https://ec.europa.eu/environment/waste/target_review.htm

Επιτροπή συνεχίζει να εργάζεται από κοινού με τα κράτη μέλη και με άλλα μέσα, για παράδειγμα μέσω σεμιναρίων και της ανταλλαγής βέλτιστων πρακτικών.

Η Επιτροπή (Eurostat) συνεργάζεται με διάφορα κράτη μέλη για τη χαρτογράφηση των ροών αποβλήτων μεταξύ της παραγωγής αποβλήτων και της τελικής επεξεργασίας αποβλήτων, με σκοπό να καταστούν ορατές οι εργασίες προεπεξεργασίας, όπως περιγράφεται στο τμήμα 6.

Τα δεδομένα σχετικά με την παραγωγή και επεξεργασία αποβλήτων είναι πλέον διαθέσιμα για οκτώ χρόνια αναφοράς, ήτοι για κάθε δεύτερο έτος μεταξύ 2004 και 2018. Καθώς οι χρονοσειρές αυξάνονται, τα δεδομένα καθίστανται πιο χρήσιμα, παρέχοντας στοιχεία για δείκτες που σχετίζονται με την κυκλική οικονομία, για παράδειγμα, ή για αναλύσεις που σχετίζονται με το κλίμα.